

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMĚŘI A MĚSTĚ PRAŽSKÉ
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚSTY LITOMĚŘI

Průběh výzkumu v Litoměřích a Praze
v letech 1998-2000
Soubor výzkumů

PŘEDNÍ ZPRÁVA
VÝZKUMŮ

Výzkumy
v

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

PALEOLIT A MESOLIT

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Jako surovina zde převládá drahanský křemenec (19 ks), zastoupen je také místní nerozlišený rohovec (4 ks) a křemen (3 ks). Jeden úštěp byl dokonce odbit z místního, pro štipání nevhodného slepence.

Ježkovice II „Sever“. Paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Jedná se o nálezy ze severního okraje Ježkovické pláně. Lokalita se nachází poblíž lesa v nadmořské výšce 410–430 metrů. V letech 1988–1992 zde M. Daněk posbíral křemencový úštěp a 2 křemencové artefakty – snad jádra (Svoboda 1994: 28). Soubor z této lokality je ještě menší než v případě Ježkovic I, ale nálezy jsou velmi podobné. Jedná se asi také o dílenskou lokalitu zaměřenou na zpracovávání drahanského křemence. Od roku 1994 byl soubor rozšířen jen o dva křemencové zlomky.

Ježkovice III „Pramen Drnůvky“. Paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Tato lokalita v okolí pramene potoka Drnůvky byla nově objevena až po roce 1994. Nachází se v okolí jezírek asi 0,5 km západně od Ježkovic v nadmořské výšce kolem 430 metrů. M. Daněk zde zatím posbíral 21 artefaktů. Převažují mezi nimi úštěpy (10 ks) a zlomky (9 ks). Našlo se zde také jedno rohovecovo jádro a křemencová čepel.

Jako surovina byl nejčastěji používán křemenec (11 ks) a křemen (5 ks), dále se zde našel rovněž nekvalitní rohovec (4 ks) a spongolit (1 ks). Industrie má tedy podobný charakter jako na lokalitě Ježkovice I. Nejvíce nálezů lze zařadit do kategorie křemencových úštěpů. Zřejmě zde docházelo ke zpracovávání místního křemence.

Závěr

V případě Ježkovic se jedná o lokality zaměřené na zpracování místního křemence. Typický je vysoký podíl křemencových úštěpů a zlomků a malý podíl nástrojů, ze kterých se vyskytují jen drásadla. Tyto stanice se nacházejí v poměrně vysoké nadmořské výšce, poblíž výchozů drahanského křemence. Kulturní zařazení zdejších souborů je nejisté, protože drahanské křemence byly využívány v průběhu celého paleolitu. S největší pravděpodobností lze ale tyto lokality dílenského charakteru spojovat s horizontem počátku mladého paleolitu, protože tento způsob exploatace lokálních kamenných surovin dosahuje svého vrcholu právě během tohoto období (Svoboda 1994, 30).

Ondřej Mlejnek, FF MU Brno

Literatura

- Skutil, J. 1957: Drobné příspěvky k paleolitiku Moravy, *Anthropozoikum* 6, 412–432.
Svoboda, J. 1989: Průzkum paleolitu na Vyškovsku v roce 1986, *PV* 1986, 16–17.
Svoboda, J. 1994: The Upper Palaeolithic settlement of the Vyškov Gate, *Regional survey, 1988–1992*. PA, 85, 18–34.

Resumé

The Paleolithic surface sites in Ježkovice were discovered by an amateur collector Valič after the WW2 (Skutil 1957). Other artifacts were collected on the Ježkovice plain by J. Svoboda in 1986 (Svoboda 1989). An amateur collector Miroslav Daněk has distinguished three Paleolithic sites near Ježkovice (Ježkovice I-South, Ježkovice II-North and recently Ježkovice III near the spring of the Drnůvka Creek). His finds collected till 1992 were described by J. Svoboda (1994). This article presents both previously published finds and adds the new collection found after 1992.

This group of find spots in the surrounding of Ježkovice, situated in the interior of the Drahaný Highland, represents the quartzite exploitation sites located near the Drahaný quartzite outcrops. The quartzite artifacts prevail in the collections. The cultural classification of these sites is uncertain in consideration of small number of tools within collections; however, the Early Upper Paleolithic dating (Szeletien) is the most probable.

KROMĚŘÍŽ (k. ú. Kroměříž, okr. Kroměříž)

„Kamenec“. Mladý paleolit. Rozvlečená stanice. Záchraný výzkum.

Dálnice D1, stavba 0134.2. Stanice se nachází v prostoru stavby 0134.2 v kilometrůžce 60,5–61,0 km. Na mapě ZM ČR 1 : 10 000 listu č. 25–31–06 je identifikována těmito koordinátami: 240:135; 260:105; 290:114; 285:150 mm od Z:J sekční čáry. Nachází se na kopci Barbořina (256,2 m n. m.) na svahu orientovaném jižním až jihozápadním směrem. Povrchový průzkum byl proveden nejen v trase plánované dálnice, ale zaměřil se také na její širší okolí. Movité nálezy (štipaná industrie – surovina, úštěpy, nástroje) byly rozptýleny na ploše o rozměrech 500 × 300 m. Stanice byla situována v místech, kde morfologie svahu vytvářela sedla a terasy. Nadmořská výška nálezů se pohybuje v rozmezí 210–235 m n. m. V místech se zvýšenou koncentrací nálezů byly položeny sondy o rozměrech 20 × 20 m dělené čtverci o rozměrech 1,0 × 1,0 m. Intaktní vrstva nebyla zachycena. Pod 0,30 m mocnou orniční vrstvou se nacházelo podloží tvořené třetihorními mořskými sedimenty. Stanice je soustředěna do míst, kde byl blízký vodní zdroj (západním směrem se nachází pramenná oblast, severním směrem pak inundace řeky Moravy) a dobrý rozhled do kraje především západním, severním a východním směrem.

Tomáš Berkovec, Jaroslav Peška, ACO

Resumé

A collection of artifacts (including raw material pieces, flakes and tools) was collected during the highway construction, in between 60.5–61.0 km, in the field of Kamenec, on the cadastral territory of Kroměříž. The artifacts were scattered on the area of 500 × 300 m, on a slope between altitudes 210–235 m asl. This find-spot allows a control of the surrounding landscape.

LEŠANY (okr. Prostějov)

„Vinohrádky“. Szeletien. Sídliště. Záchraný výzkum.

Nejstarší nálezy získané v průběhu záchraného archeologického výzkumu souvisejícího s výstavbou protierozních

a protipovodňových opatření na katastru Lešan na Prostějovsku (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit) spadají do starší fáze mladého paleolitu, přesněji do szeletien. Jedná se o patinovaný úštěp spongiového rohovce získaný z výplně obj. 505 (pozdní eneolit/starší doba bronzová) a zlomky fosilizovaného sobího (?) parohu z intaktního sprašového podloží u obj. 506 (kultura s keramikou vypíchanou).

Z trati „Vinohrádky“ byla již dříve získána nevýrazná kolekce paleolitických artefaktů (Fojtík 2002: 65), podobná těm, které pocházejí i z dalších polních tratí v katastrálním území obce Lešany (ibid.: 63, 67–69). Samotný charakter všech zde zjištěných sídelních aktivit odpovídá obecněji platným zjištěným – szeletienské lokality mají povětšinou povahu krátkodobých loveckých stanic rozložených na vhodném „plochem“ návrší a jsou vesměs signalizovány jen nepříliš početnými soubory štipané industrie (Oliva 1992).

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Literatura

Fojtík, P. 2002: Pravěké a raně středověké osídlení katastru obce Lešany (okr. Prostějov). Střední Morava (Kulturněhistorická revue) 15/2002, 55–84, Olomouc.

Oliva, M. 1992: The Szeletian occupation of Moravia, Bohemia and Slovakia. Acta Mus. Moravia, Sci. soc. 77, 35–58, Brno.

Resumé

An isolated artifact (a flake of Cretaceous spogolite chert) and fragments of fossilized reindeer (?) antler were excavated in the field of Vinohrádky on the cadastral territory of Lešany.

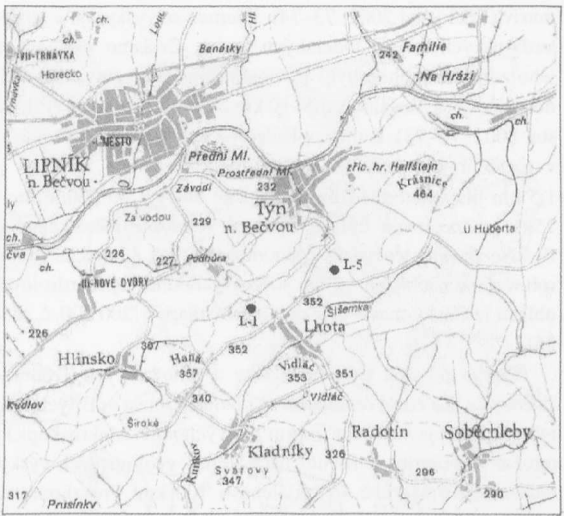
LHOTA (k. ú. Lhota u Lipníku nad Bečvou, okr. Přerov)

Lhota-1, „Malé stráně“. Aurignacien „miškovického typu“. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalita se nachází na táhlém vyvýšeném hřbetu Kelečské pahorkatiny, na levém břehu řeky Bečvy, severozápadně od obce Lhota u Lipníku nad Bečvou. Náleзовá plocha je situována jihozápadně od kóty 361,1 (WGS-84: 49°30,1135' s. z. š., 17°36,7054' v. z. d.). Ze severozápadní strany je lokalita obklopena lesem. Ve vzdálenosti cca 600 m vzdušnou čarou jiho-východním směrem teče potok Šišemka a nachází se zde vodní pramen. Poloha poskytuje nejen dobrý výhled do údolní nivy řeky Bečvy, ale rovněž do celého přilehlého prostoru Moravské brány. Výškové převýšení v poměru k řece Bečvě činí zhruba 130–150 m.

Lokalitu objevil v roce 1974 Jiří Fryč. Kolekci paleolitického materiálu získal v letech 1974–1977. Později byla tato kolekce prodána Moravskému zemskému muzeu v Brně a odborně zpracována Bohuslavem Klímou (Klíma 1979). Ve výzkumu lokality pokračují členové archeologického kroužku v Příboře Pavel Rýc, Daniel Fryč a Jan Diviš. Lokalita je doložena celkově více než 2 000 ks štipané industrie (Diviš 1998: 71).

Tento příspěvek sepsuji na základě paleolitické štipané industrie zpracované v rámci své diplomové práce (Jelínková 2004). Kolekci čítající 150 ks artefaktů mi laskavě zapůjčil Jan Diviš.

Obr. 19. Lhota. Poloha jednotlivých lokalit.
Lhota. A location of individual sites.

Surovinová skladba

Surovinovému zastoupení na lokalitě dominuje silicit z glacienních sedimentů (Přichystal 2002: 67–68). Výskyt glacienních silicitů je vázán na pevninský ledovec sálského zalednění, jež zasáhl do vzdálenosti 15 km severně od zkoumané lokality.

Místního původu je křemenec, u něhož je (z důvodu nepatřinování) těžké určit stáří artefaktů. V menší míře jsou zastoupeny místní křemeny a rohovce. Křemenec pohoří Maleníku se vyskytuje ve vzdálenosti 5 km severním směrem. Křemenec Nížkého Jeseníku se nachází ve vzdálenosti kolem 10–20 km západně. V rozmezí vzdáleností 55–75 km se vyskytují primární zdroje křemenec Dražanské vrchoviny. Ty se mohou sekundárně objevit i mimo vlastní Dražanskou vrchovinu. Na lhotských lokalitách byly nejspíše využívány dva nejbližší jmenované zdroje křemenců, jejich zdrojovou oblastí je Český

Tab. 5. Lhota-1. Suroviny. Raw materials.

	ks	%
glacienní silicit	103	68,67
sluňák	4	2,67
radiolarit	9	6
křemen	2	1,33
křemenec	8	5,33
rohovec	4	2,67
rohovec typu Troubky-Zdislavice	1	0,67
nerozlišený rohovec	1	0,67
nerozlišené	18	12
Celkem	150	100,01